

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1831 ————— Any XXXVI
BARCELONA, 30 DE JANER DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

LA TRANQUILITAT A BARCELONA

CARA
(Vegi's la darrera pàgina)

L'Iscler Soler ha mort

Ha mort a Terrassa, a una edat ja molt avançada, voltat de la seva amantíssima família.

En els bons temps del Teatre Català, en els darrers bons temps, aleshores d'en Goula, en Fuentes, en Pinós, la Monner, i el galà de tanda, l'Iscler Soler, amb les seves genials interpretacions, era la veritable ànima, l'indispensable puntal de la nostra escena. Ell era, en realitat, l'insubstituïble galà.

La primera obra que representà en teatre formal fou *L'Esquella de la Torratxa*, i l'última *El bon policia*.

Desde l'any 1864 havia consagrat tota la seva vida a l'escena regional, conquerint sempre merescudes ovacions. Recordem que, amb motiu d'una improvitzada tournée a Castella, els crítics de Madrid abocaren els elogis d'una manera especial an en Soler... al qual *entengueren divinament*, tot i declamar en català.

Descansi en pau el més gran i el més complert dels nostres actors genèrics.

CRÒNICA

Apachisme i filosofia

Barcelona està de sort; després de la neu, els *apaches*; dues coses que li donen una forta i honrosa semblança amb París, la ciutat-llum.

El robament—ai!, malgrat el meu fervor per les *Normes*, el mot m'ennuega,—de la joieria Cabré farà més,

per la nostra nomenada, que'l temple de la Sagrada Família i l'actuació filosòfica d'en Didac Ruiz en el cor de Europa.

Un acte d'*apachisme* així, ens era tan necessari com l'asfaltat de les rambles.

Fins avui, teníem que deplorar únicament llatrocinis vulgars de roba blanca, bacallans sècs, canyeríes de plom, miserietes de lladres d'espardenya, despreciables baix tots conceptes com a signe de pobresa mental i material.

Desde lluny, llegint els nostres diaris, qualsevol hauria pensat que en Barcelona no hi havia altres establiments, per a robar, que tendetes de comestibles, ni més coses, que fessin goig als ulls dels lladres, que la vilesa de lo forà, deixat a la bona de Déu, sense cap precaució, com si diguessim, en plena via pública.

Adhuc començàvem a dubtar de l'existència real de carteristes, malgrat al testimoni honorablement irrecusable dels Francesc Matheu, Antoni López i Marius Aguilà, víctimes callades dels hàbils escamotejadors, flors de civilitzacions exòtiques.

Cert, us ho dic en veritat, ens mancava actualment un llatrociní sensacional. Ens convenia com el pa que mengem tenir en el nostre historial criminós un fet pel·lícable. Una ciutat que s'estimi no pot passar-se sense *quiebras*, assassinats i robaments.

Haviem estat de desgracia, fins a cert punt, en lo referent al «Banco Hispano Colonial», en lo de la serventa alemanya del pou de Gracia, però hem eixit amb la nostra en lo de la joieria Cabré.

Mai cal desconfiar de la providencia.

Jutgeu per vosaltres mateixos.

Es tracta d'un establiment situat en plena Rambla del Mig, la més concorreguda pels noctàmbuls; barrat amb reixes com una presó; il·luminat per dintre, tota la nit, com un santuari; obert a les mirades de tothom i protegit pel veinatge d'un *retén* de policia i d'una caserna de civils; assegurat per moderníssims candaus i primitives cadenes; enfront del qual romanen autos i veïcòls de sang; amb llurs conductors, passen hetaires de preu, cantadores i galants, policies i serenos.

En tota la ciutat seria impossible trobar un lloc més impropï per una gosadia de tal llei.

Sense que'ls lladregots posseïssin l'anell màgic, aquell famós anell que tornava invisible al seu posseïdor a condició de ficar-se'l a la boca, no pot explicar-se el fet. I, encara, així tampoc té explicació, car resta, per a descobrir als lladres, el soroll de les cadenes rompudes—sempre esgarrifós,—dels vidres trencats i la desaparició sistemàtica de les joies de l'aparador, que anirien fonent-se d'una manera tant més curiosa quan més invisible fos la mà que les rapinyava.

Es comprèn que un vianant qualsevol, un policia, un vigilant particular d'aquells que de nou a dotze, mentres les aceres són concorregudes, sorollen totes les portes per a demostrar que tenen perfecta noció de son deure, passi sense fer cabal d'un subjepte que *neteja* estoigs en una escaparata de joier; però demostraria una sang freda a prova de miracles el que contemplés, indiferent, com fuig un braçalet, un imperdible, una cadena o unes arrecades del seu lloc d'exhibició, per sí sols, sense una causa mecànica ni un objecte material visible que dongués una explicació lògica del sorprenent fenomen.

L'hipòtesi de l'anell està fòra de tota consideració raonable. Els lladres saben que no cal cridar l'atenció amb rareses que ni els mateixos espiritistes podrien mirar indiferents. Els *apaches* no practiquen cerimònies

llegendaries ni es mamen el dit per res del món, encara que hi duguessin anells de taumaturg.

Llavors... llavors cal convenir en el fracàs dels candaus Manyac, o del respectable cos de policia. En Millán Astray opta pel fracàs dels primers. També afirma, antipatriòticament, en desprestigi de l'ingeni nacional, que'l lladrocini porta marca estrangera.

Sí, és probable.

La joieria d'en Cabré està costat per costat de la «Atracció de Forasters». És aquest un detall significatiu que haurà passat desapercebut a tots aquells poc iniciats en les lleis inductives de l'Holmes. Es indubtable que pot existir una fatal relació entre un establiment i altre. Es perillós per un estranger de mals instints el trobar-se, durant la nit, amb l'oficina informativa barrada i la joyeria allí mateix, exhibint els seus tresors a la melancònica llum d'una xinxeta. Per a molts poca-penes, la qüestió és passar l'estona.

Lo obsessionant, per a la gent curiosa, és la forma i l'hora en que's realitzà la substracció. Lo primer ja'ns ho dirà el cinematògraf, un dia o altre. Respecte a lo segón, nosaltres estem persuadits que degué ésser a punta de clar. Es aquesta una hora que ningú fa cabal de res; hora d'estoïcisme i embrutiment. Tant els que acaben de llevar-se com els que se'n van al llit, porten la són als ulls. Els professionals de la vigilancia ja estàn agotats. Níngú pensa en lladres, i es trasca pels carrers amb la convicció

profonda de que tot lo que s'havía de robar ja està robat.

Si els lladres de càn Cabré haguessin sigut vistos, maldant en la reixa, cap home ni cap dona matinejadors, els hauria pres per criminals, sinó per dependents de l'establiment, que avançaven la tasca baix la fèrula d'un amo cruel. I els haurien compadit en lloc de denunciar-los.

A tot això, el pànic s'ha apoderat dels comerciants en joies i d'altres similars. Es reforcen les caixes, es multipliquen els candaus i es doblen les cadenes. La fantasia dóna lloc a moltes alarmes infundades i inventa facecies a desdir.

Calma. D'apaches no n'hi hà pas per qui en desitja. La mateixa policia no'n troba ni un per remei.

El subjecte de l'abric de pells de mil cinc-centes pesetes pot encara resultar un diplomàtic o un príncep rus que viatja d'incògnit. Que no'l deixin anar, però que no's facin il·lusions.

En Cabré no reconeix com a seves les joies que l'esmentat subjecte regalà a la cambrera amiga seva. Caldrà anar per un altre indret. El premi de mil duros que ofereix el robat a qui descobreixi els lladres, farà que siguin vigilats d'una manera especial tots aquells que tinguin alguna nafra als dits.

Trobar un home amb un panalló que ragi, equival ara a trobar una pesseta, o siga una cinc milèssima de probabilitat d'heure a un dels que deixaren el rastre sagóns en els estotxs buidats de la joieria.

Premis que hauria pogut otorgar el ministre d'Instrucció, si no hagués guillat tant aviat: Un «sobresaliente» i un «suspenso»

—On diantre són aquests de les brigades, que no arreglen els carrers?

La vindicta pública espera. La lliçó ha estat forta per a la sutil policia, i això no pot pas quedar alxí.

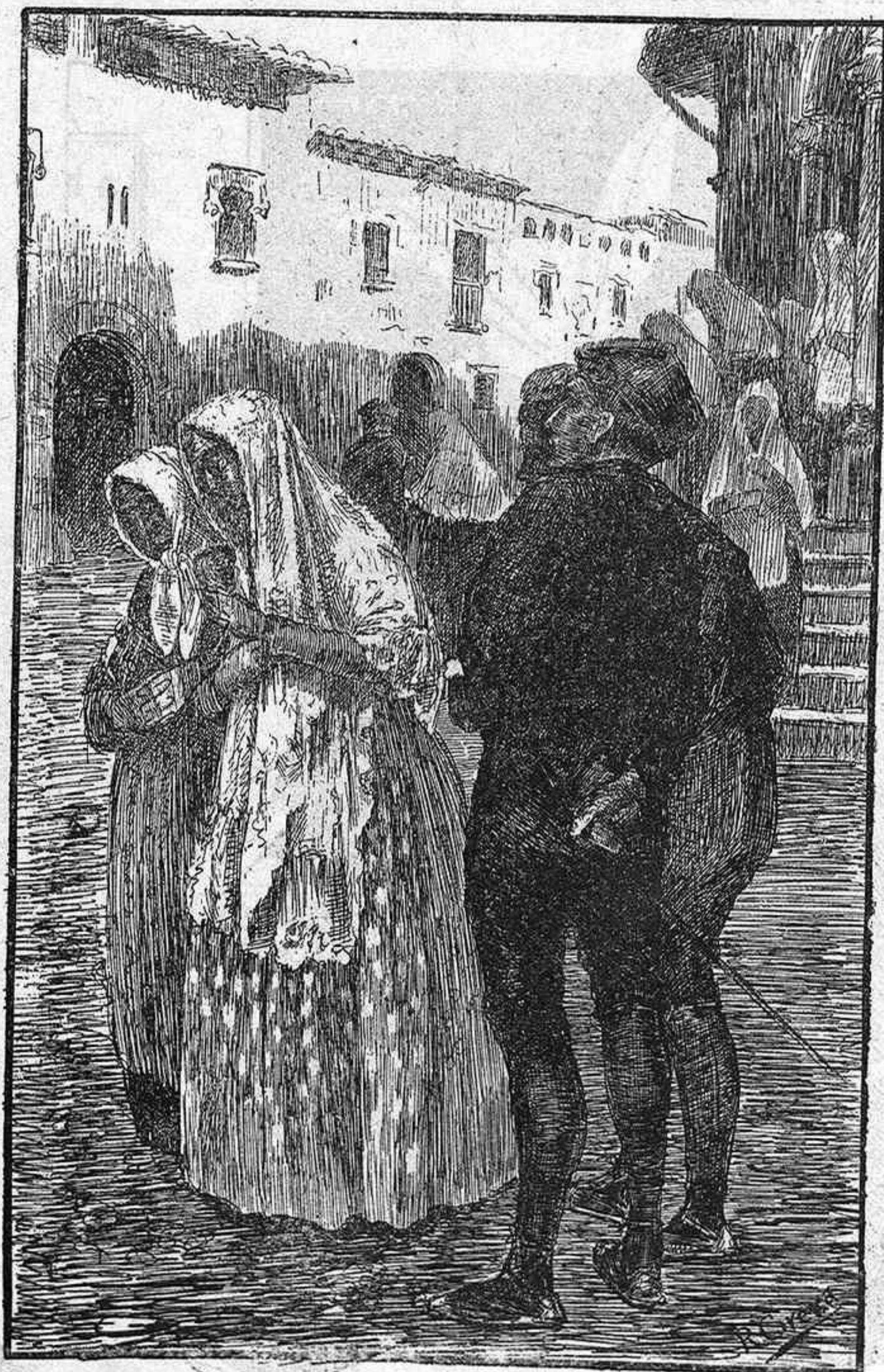
Fets com el de la joieria Cabré tindrien que repetir-se cada any, per a allisonar a l'institució, acreditar als reorganitzadors i justificar totes les reformes.

I ara convingueu amb mi que'ls barcelonins som gent poc equànim; sembla com si no estessim avesats a res.

Un pam de neu ens abranda d'entusiasme i un fet *apachinesc* ens deixa frets de paúra.

Sembla com si no tinguessim filòsops ni filosofia pròpia. Reflexionem que res és menys europeu que la nerviositat.

P. BERTRANA

—La pubilla del Mas Xic surt molt pansida, de l'esglesia...
—Deu tenir el pecat molt gros i el confessor no li haurà volgut perdonar.

Auditorium

Aviat s'inaugurarà, a Gracia, el teatre-escola d'en Gual, «Auditorium». Resulta una mica lluny, Esmeralda, 27; lluny i a repèl; no crec que hi sàpiga ningú que no hi hagi estat mai. Però amb bona voluntat se foraden muntunyes, natural és que'l públic, els admiradors d'en Gual i de la seva obra, que són molts, salvin avui tota mena de distancies.

Els que hi vagin no se'n penediràn. L'antic teatre dels «Propietaris» ha sigut restaurat tant radicalment, amb tanta cura artística i bon gust que no sembla el mateix. De fatxada no'n té; val a dir que, exteriorment, no espantarrà a ningú, perquè l'edifici segueix tenint l'aspecte d'una elegant casa de lloguer i prou. Però, a dintre, tot és esplèndid i luxós: l'escenari, la sala d'espectacles, el saló de descans...

Ja ho deia un incondicional de l'Adrianet:

—Cregueu que'ls espectadors s'hi trobaràn molt bé...

—Vols dir?

—Hi estaràn com el peix a l'aigua.

—Doncs, així, que no'n diguin un «Auditorium»...
Que'n diguin un «Acquarium».

Prou?...

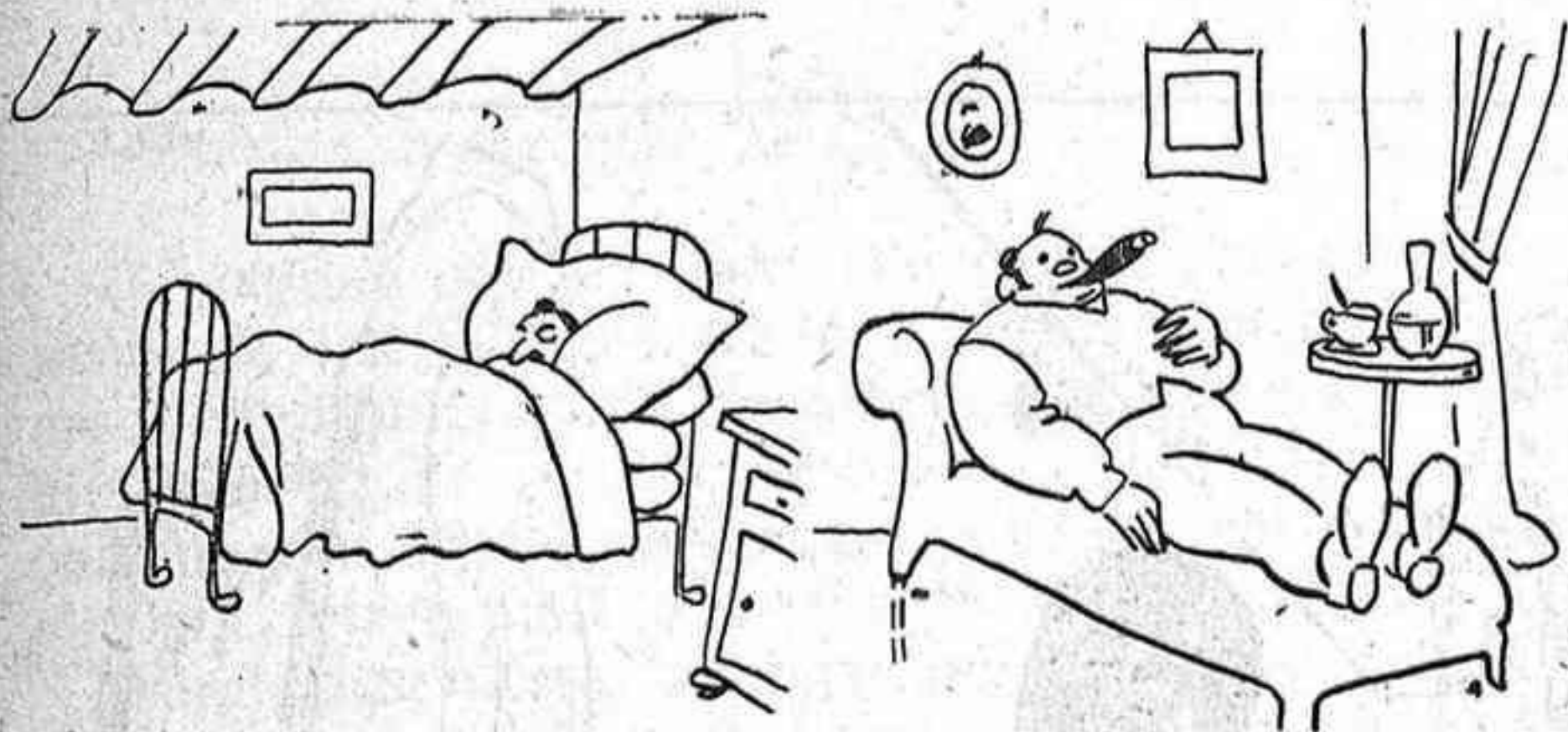
Si jo tingués una guitarra, ara l'agafaria i, encarant-me amb el mes de janer, pròxim ja a empendre la marxa, li cantaria amb la mica de veu que, a pesar de tres constipats seguits, encara conservo:

*“Ojos que te verán ir
¡que no te vean volver!”*

Brrrr!... No crec aixecar-li cap fals testimoni a l'assegurar que'l janer que demà s'acaba passarà a l'història acompanyat de les malediccions de tots els habitants de l'Europa culta.

Que'l primer mes de l'any és mes de *pocos amigos* ho sabem de sobra; però en tot ha d'haver-hi mides, i una cosa és fer un fret enraonat, amb les seves geladetes i els seus nassos vermells, i una altra plantar tot el mercuri del termòmetre a baix de la bola i obligar a tot vitxo vivent, vulgues, no vulgues, a passar els dies estorudant i les nits en una tos continua.

Trens detinguts en despoblat, carreteres obstruïdes

Primer brigada

Segon brigada

Tercer brigada

Quart brigada... i així successivament.

per la neu, pobles aïllats del món, parades les feines agrícoles, gelats els rius, estroncades les fonts... ¿Quan s'havia vist, en aquestes latituts, un janer tant infame i tant cruel?...

*
**

I lo pitjor és que ha vingut a la callada, sense avisar i quan aquí, acostumats als dolços hiverns anteriors, ja ni ens recordavem de que al món hi hagués panallons ni creïem que'l gel pogués trobar-se en altres llocs que en els dipòsits i sucursals de *La Joaquina*.

La planxa que enguany han fet els savis, tocant a aquest punt, és verament formidable. Altres anys—tots ho tenim ben present—ja, amb molta anticipació ens aterroritzaven amb els seus pronòstics.

«El pròxim hivern—ens deien—serà tremendo. Ho demostra el color de les taques del sol i ho confirma, ademés, l'aparició en els llacs d'Itàlia de certs aucells que no acostumen a deixar-se veure sinó quan el termòmetre se disposa a baixar fins al soterrani de la columna».

Aquest any, res. Ni la més petita indicació, ni l'avis més insignificant, ni una paraula d'alerta. Tan confiats vivíem, que sastre va haver-hi, segons m'han assegurat, que a l'arribar l'època de fer el *pedido*, va telegrafiar a Sabadell i a Tarrassa: «De panyos gruixuts, no me n'enviïn, perquè aquest any diu que no tindrem hivern».

¡Pobres savis!... ¡Quina manera de desacreditar-se!... No direm que la meteorologia ha quebrat, com deia en Brunetière de la ciencia, però sí ens atrevirem a afirmar que ha fet suspensió... de pronòstics.

*
**

Sigui com sigui, lo que ara convindria és que amb el janer, que s'acaba, s'acabessin també els rigors de l'estació i que les amargures que darrerament hem passat no's repetissin.

L'hivern no és bo per ningú. Si sobre aquesta materia pogués fer-se un plebiscit, els vots que'n contra séu arribarien a sumar-se formarien una majoria abrumadora.

¿Qui és que, per més que a casa seva hi tingui calefacció central, s'atreveixi a defensar-lo?

Com no siguin els fabricants de caixes de morts, que durant quatre o cinc setmanes han fet la primera pesseta, no crec que hi hagi ningú que gosi a parlar amb elogi d'aquesta estació malvada, pobladora d'hospitals i proveïdora de necròpolis.

L'hivern glaça, no solament l'aigua, sinó moltes altres coses.

¿Què és lo que en aquesta temporada paralitza els negocis?... El fret.

¿Què és lo que retreu a la gent d'anar al teatre?... El fret.

¿Per què no's viatja, ni es fan excursions, ni s'organitzen festes?... Pel fret.

Fins l'urbanitat, fins l'amistat, fins les relacions socials ne surten d'ell, poc o molt perjudicades.

Ben eloqüentment ho deixa traslluir la vella *redondilla* castellana:

*“ En estas mañanas frías,
los amigos verdaderos
ni se quitan los sombreros,
ni se dan los buenos días ”.*

*
**

Diràn: I els pobles del Nort?... Bé se la passen ben guapament, a pesar del fret, de la neu i dels 25 graus sota zero!...

L'ESTRENA DEL DIA

«Historia extraordinaria d'un home que no ha perdut el temps».

LLADRES!

—Quin espant, Pepet!... Figura't que he vist entrar tres homes al quarto.
—Què dius aral... Au, doncs, a registrar-ho tot, a veure si ens han deixat algun calé dels que portaven.

Els pobles del Nort que se la passin com vulguin. Si els 25 graus sota zero, i la neu i el fret els agraden, bon profit els fassin.

Apart de que no sabem si aquella gent són hèroes per força, que de bona gana, si podien, canviarien el seu clima pel de les regions templades, s'ha de tenir present que aquí no som al Nort i que ni les nostres ciutats, ni les nostres morades, ni els nostres trajos, ni els nostres cossos estàn fets per a soportar temperatures de Stokolm o de Sant Petersburg.

Cada terra fa sa guerra; cada poble té les seves habituds i les seves necessitats tèrmiques.

Per això, mentres a Rússia veuen, avui, amb la major indiferència caure la neu i pensen que, probablement, encara en caurà molts altres dies, aquí, a fins de janer, ja estem tips de la neu, del fret i de l'hivern, i cridèm ben clar i ben alt, per a que'l sol pugui sentir-nos:

—Prou!...

*
**

De totes maneres, dilluns és la Candelera.

«Si la Candelera plora, el fret és fòra», diu la sabiduria popular. «Si la Candelera riu—afegeix la mateixa sabiduria,—el fret es viu».

Què farà l'enigmàtica Candelera?... Riurà?... Plorarà?...

El problema, ara, és aquest.

Per més que, ben mirat, pot-ser no som prou justos al dir que en això hi hà un problema.

Recordeu-vos, sinó, de la tercera part de l'adagi:

«Tant si riu com si plora, el fret és fòra».

¿Serà, efectivament, aquesta la solució de l'actual galimaties climàtic?...

Esperem i confièm, que deia l'altre.

Però, això sí, tot esperant i confiànt, no deixem el tapaboques.

A. MARCH

El bosquet

I pugem cap als pins. Pot dir-se que som germans de llet amb els d'aquest bosquet; ells i nosaltres nasquerem junts i junts creixérem; una mateixa terra ens fou breçol. Jo'ls recordo de quan eren petits com una col. Ara són alts; les pinyes ja no's cullen, cal abastar-les; els pins creixen molt més depressa que nosaltres.

Mirats desde casa semblen una catifa de vellut estesa en la muntanya; mirats d'aprop són el sojorn envejable per al vianant fatigat, fatigat de cames i fatigat de testa.

Els són tots equilibri; ni més alts ni més baixos; quan el vent bufa mouen amb ritme branques i branquillons, i fan cantar les fulles més afinadament que'l mestre Millet als choristes de l'«Orfeo».

Les seves soques són columnes, les seves branques arcs, el séu fullam la volta d'aquest temple que la Natura ha alçat en plena Grecia catalana, en ple paisatge virgilià.

Ja som als pins; les farigoles i els romanins ens perfumen entrebancant-nos; les gatoes ens esgarrapen i les estepes ens ofereixen les seves flors blanques o morades i sempre esfulladices.

Un hom s'ajaça, se torna un troç del bosc i deslliura el pensament que vola, vola.

Filosofia de dormilega

Bona cosa és dormir. Ningú té res que dir-hi si no's ronca.

Quan se ronca, els altres tenen l'incomodat; però el roncaire el pler. Cap pler és al món pler del tot, sense'l dolor del pròxim.

El dolor del pròxim fa la nostra alegria sense que ell se n'adongui; quan se n'adona, el nostre dolor fa l'alegria del pròxim.
Exemple: Totes les revolucions.

El dormir perfecte és el morir, però té un defecte: al despertar no frueixes de la pena d'altri, per la senzilla raó de que no't despertes.

Si els homes estessin segurs de veure'ls plors de mares, ties i germanes, tots foren suicides, i anirien a la mort com després d'un àpet formidable es va a un mal somni.

RAVE

En Borrás no és un mal patriota

Una revista de teatre que's publica a Barcelona, i que, per l'afició que mostra en escupir contra les glories de Catalunya, no sembla escrita per catalans, surt aquesta setmana clavant una palica a l'Enric Borrás, en un article tant *formidable* com irrespectuós.

Prenent peu d'una lleugera conversa al vol, suposada entre l'eminent artista i un repòrter barceloní, les emprèn contra aquell, que ahir posava als núvols, deixant-lo com nou i negant-li fins les dots d'actor i els sentiments de patriota.

Nosaltres havem tingut l'honor de parlar amb l'Enric Borrás després de la cossa que li ha engegat la tal revista. En Borrás, no amb la falsa emoció que posa en els llavis el comediant, sinó amb els ulls humits per un veritable condol i amb paraules eixides del cor, ha protestat feroçosament de tanta miseria. En Borrás és bon català i no oblida el séu breçol. Ell pensa, malgrat l'opinió dels des-

—Sí, vostè molt bones paraules, però de joies de preu no'ns en regala cap.
—Què'n fariu, tontes! .. Si també us les robarien... No veieu que ara corre tanta pilleria pel món?...

pitats, dedicar jornades — que seràn de gloria — al teatre de la nostra terra. Quan?... Es ara la millor ocasió?... En Borrás no serà tant suicida que intenti una campanya, que seria de vida o mort per a l'art dramàtic de Catalunya, sense una sòlida preparació; ni serà tant càndid, tampoc, que vulgui fer-la avui, ara mateix, per a donar gust a quatre gats.

Però és tant cert que ell pensa consagrar a la seva patria talent i cabals i energies, que aquest continúa essent un dels seus somnis daurats; tant cert és, que no fa gaire ha fet gestions encaminades a la consecució pròxima del seu acariciat projecte.

I encara que així no fos; encara que les naturals encepogades, els contratemps, els desenganys i les cosses l'obliguessin a no representar mai més sinó en castellà, l'agraïment dels catalans hauria d'ésser infinit. En Borrás, pels seus mèrits artístics, orgull d'una nacionalitat, i per l'afany de semblar arreu les glories catalanes, se mereix altra cosa que la barroera vergaçada de quatre impotents.

Però, ben segur que totes les boques callarien si l'Enric Borrás, ademés de dur triomfalment per aqueixos mons de Déu el gloriós repertori dels nostres grans mestres, portés també sota l'aixella — en que sols sigués amb promesa d'estrenar — alguna obra dels autors de la capelleta dels amargats.

Encara que sols fos una peça en un acte...

I encara que fos en castellà!

Troves reials

En mig de la mimva que'l sentiment monàrquic ha sofert en el segle xx, ens plau reproduir com una raresa, per la fè i l'inspiració eixida de l'ànima que revelen, els següents versos, extrets d'*El Dia Gráfico*.

Es un acte de justícia i d'imparcialitat el nostre, que ens l'agraïràn els poetes de la terra i els mateixos republicans de tot Espanya:

HORARIO POÉTICO

HOY, SAN ILDEFONSO

1

*No un timbal, no un clarín,
ni un estampido de cañón;
la espada de oro de un paladín,
para el Rey D. Alfonso de Borbón.*

2

*No el sol, la claridad
donde perdura la canción.
No el tiempo: la eternidad
para el Rey D. Alfonso de Borbón.*

3

*Y para su memoria, no el bronce, que es mentira;
no el epitafio, el mármol, el blasón:
un poeta, un poeta y una lira
para el Rey D. Alfonso de Borbón.*

JOAQUÍN MONTANER

Tertulies barcelonines

L'ESQUERRANA DE L'ATENEU

No sé perque'n diuen de l'Esquerra, ja que hi va gent de tots els partits i àdhuc algú que no n'és de cap.

Però el seu nom és aquest, i tal com ho hem trobat hem de deixar-ho.

La tal tertulia es reuneix en una sala de l'entressol, que dona a un pati tocant a la cuina. En dita sala hi hà balancins, cadires de palla i vetlladors, per a aguantar les taces, o vasos, o copetes de la beguda.

Les parets no són parets, sinó paravents de vidre, i l'il·luminació és elèctrica, i la calefacció, central.

La reunió comença a quarts de deu del vespre i s'acaba quan tots pleguen.

El veritable president i més ferm puntal de les tingudes, és l'inclit Quim Borralleres, doctor en medicina *durmiante* i gran amic del Pantarca, segons assegura don Octavi de Romeu. En Quim Borralleres ja deu tenir els seus anyets; però se'ls gasta en depilatoris o s'afaita sis vegades cada setmana; la qüestió és que té la cara fina i sonrosada, i és tant barbamec com un bordegaç de cinc anys. Sab moltes coses, però no n'explica cap, i, per ara, tota la seva ocupació és llegir-se tots els llibres de l'Ateneu, desde l'*Historia de la Masonería* a *Las Escuadras de Cataluña*.

Li fan costat, per una banda, en Paco Camps, i per l'altra en Marius Aguilar, i enfront el senyor Pinilla.

En Paco Camps és, com ja tothom sab, el més guapo i el més conegut dels *corridos* de Barcelona. Es *corrido* i és corredor. L'una cosa per afició i l'altra per ofici; amb tot, quasi bé podria dir-se que és totes dues coses per ofici. En Camps va sempre amb el cap alt — el cert és que li pot dur — i cobert amb un berret negre, tou. Les seves celles són negres i espesses; la seva boca, blava, i les seves galtes, blaves. Si en Paco es deixava la barba, en Sampere i Miquel, el doctor Tarruella i en Valentí Camp quedarien en ridícol. És molt aficionat a fer xistos, i els fa bons; és molt aficionat a fer dones, i les fa totes. Això li ha valgut l'admiració i l'apreci de tot el jovent de Sabadell.

Qui no coneix an en Marius Aguilar? Aquest rodamón que pot dir-se que és l'últim catalanista romàntic? An aquest mosqueter amb lentes?

En Marius, lo mateix que en Camps, és guapo; però no tant. Li falta aquella amplada de pit i aquell caminar de l'anterior; ademés, quan se treu els lentes, resulta que té els ulls petits com un ratolí. Escriu molt bé en català; però, al parlar-hi, se li nota que ha parlat molt seguit en altres llengües, i ademés, que ha estat a Lleida, a Castelló i a Valencia.

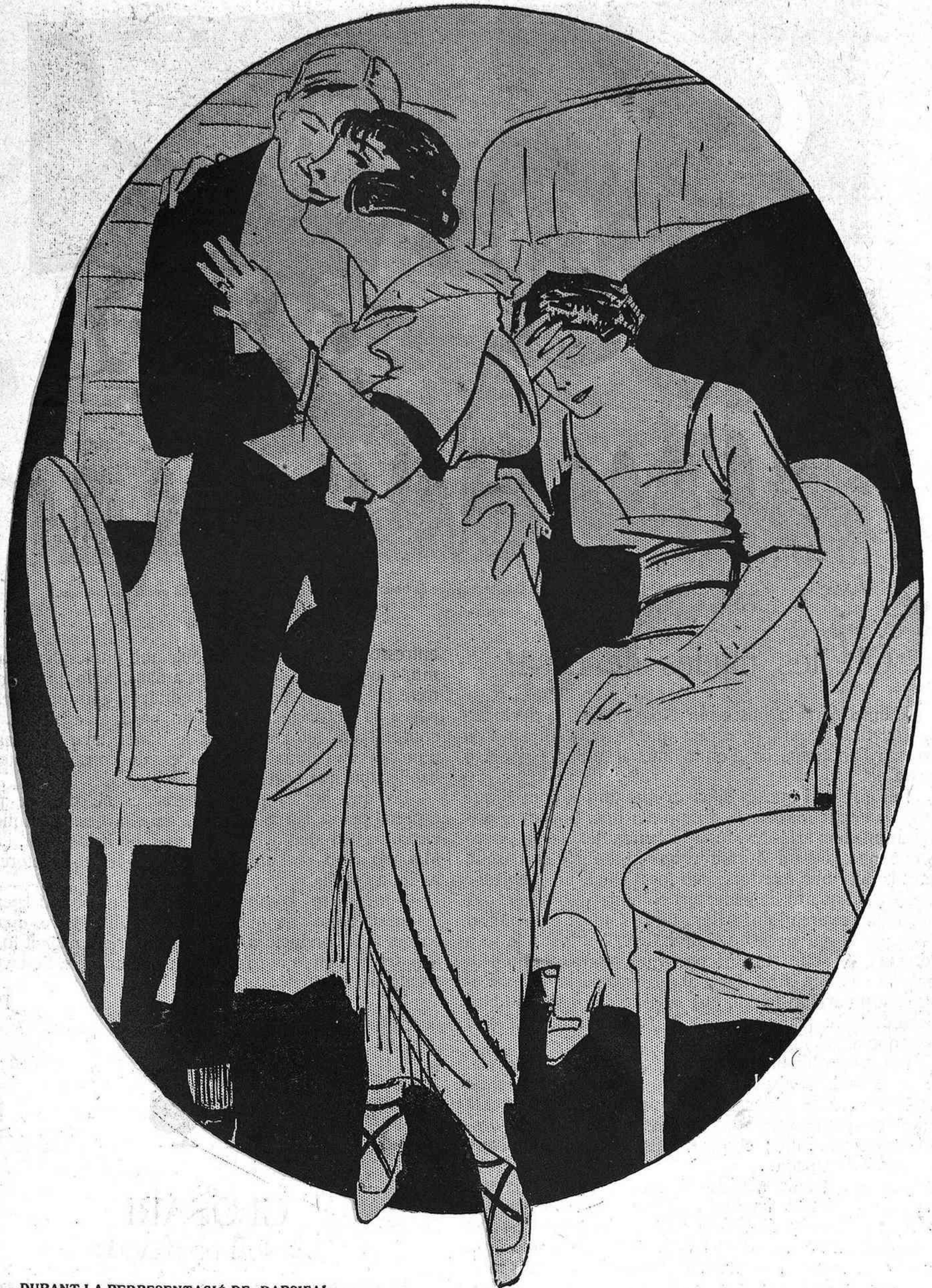
Diu que abans tenia males idees, però ja se n'ha corretgit, i ara l'home llaura dret i no creu més que en la República i en Catalunya. És molt aficionat a treure mots i això fa que jo li tinga quimera.

En falten molts: en Pinilla, el Maleta, en Montaner, en Soler, i tants i tants!...

Com que la cosa s'allarga, d'avui en vuit seguirem.

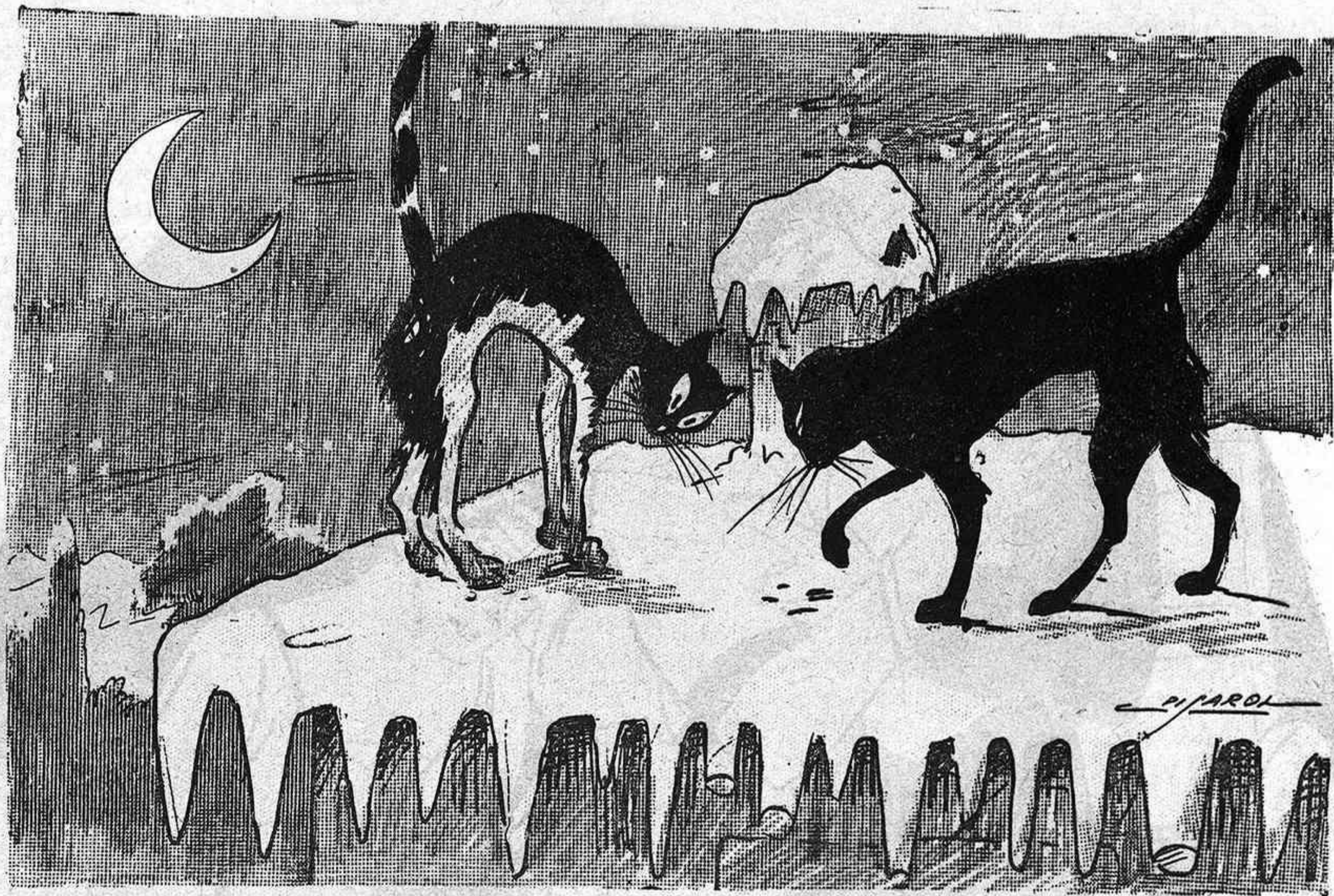
NAPOLEÓN

DURANT LA REPRESENTACIÓ DE «PARSIFAL»

—Vaja, confessa-ho, *Pablito*... En Wagner era un gran home.
—Si, noia, sí; això serà la mort del cine.

— Guaita, tu, que és bona dona la dispesera... Avui ens ha posat llençol nou.

Oh, les mudes de casa!

L'amic Mariano busca pis. No fa gaire va doctorar-se d'advocat i com que, encara que és ric, s'empenya en exercir l'abogacia, ha d'obrir bufet al públic, i per això busca pis.

Però, reira, i que és difícil trobar un pis com el que convé a l'amic Mariano!... En primer lloc, és clar, necessita un manífic saló-despatx a la banda del davant; però també necessita un dormitori que hi toqui el sol ixent, unes habitacions interiors amb forsa llum, un menjador espaiós, un quarto de bany, una comuna amb water, una cuina amb safareig, una galeria tapada, un altre dormitori fresc per al seu germà, un altre de calent per a la seva germana, i, sobre tot, necessita un quarto a l'inglesa amb un pany de paret d'una amplaria especial per a col·locar-hi un armari-mirall, una especie de bestia antidiluviana de l'any quaranta del segle passat, record dels seus avis, que al cel siguin.

I és un problema trobar un pis perfecte, a Barcelona: el que té sol, és alt; el que té bones vistes, és baix de *techo*; el que té water a la comuna no té safareig a la cuina; el que té dormitoris frescos, no té cap saló-despatx amb cara i ulls; el que disposa de quarto de bany no té galeria tapada...

Sort que l'amic Mariano és molt ric, i no està per diners. Ell aviat ho ha tingut arreglat: ha llogat un primer pis al Passeig de Gracia, i allí hi tindrà el despatx; una torreta a l'Avinguda del Tibi, amb un dormitori ple de sol; un tercer al Paral·lel, amb unes habitacions interiors plenes de llum; uns baixos a la plaça de Tetuàn, que tenen un preciós quarto de bany; un segon a la Ronda, que té un menjador com una plaça de toros; un

entressol al Passeig de Colón, amb una esplèndida comuna amb water; un altre pis a Sans, amb un dormitori fresc pel germà; un altre a Pedralves, amb un de calent per a la germana... I així s'ho ha anat apanyant. S'ha comprat un automòbil per a poder anar ràpidament d'una casa a l'altra; única manera de aconseguir totes les habitacions que necessitava.

Lo que no ha pogut lograr és el pany de paret especial per a l'armari-mirall, aquella bestia antidiluviana, record dels avis. Però això ho ha arreglat, l'amic Mariano, amb un home d'aquests de les conductores. Li ha dit a l'orella:

—Jo, com compreneu, no me'n puc despendre d'aquesta peça... Es un record de familia... Però, quan el baixeu a la conductora, ¿que no podríeu, pagant lo que fos, deixar anar la corda i fer de manera que s'estavellés al mig del carrer?

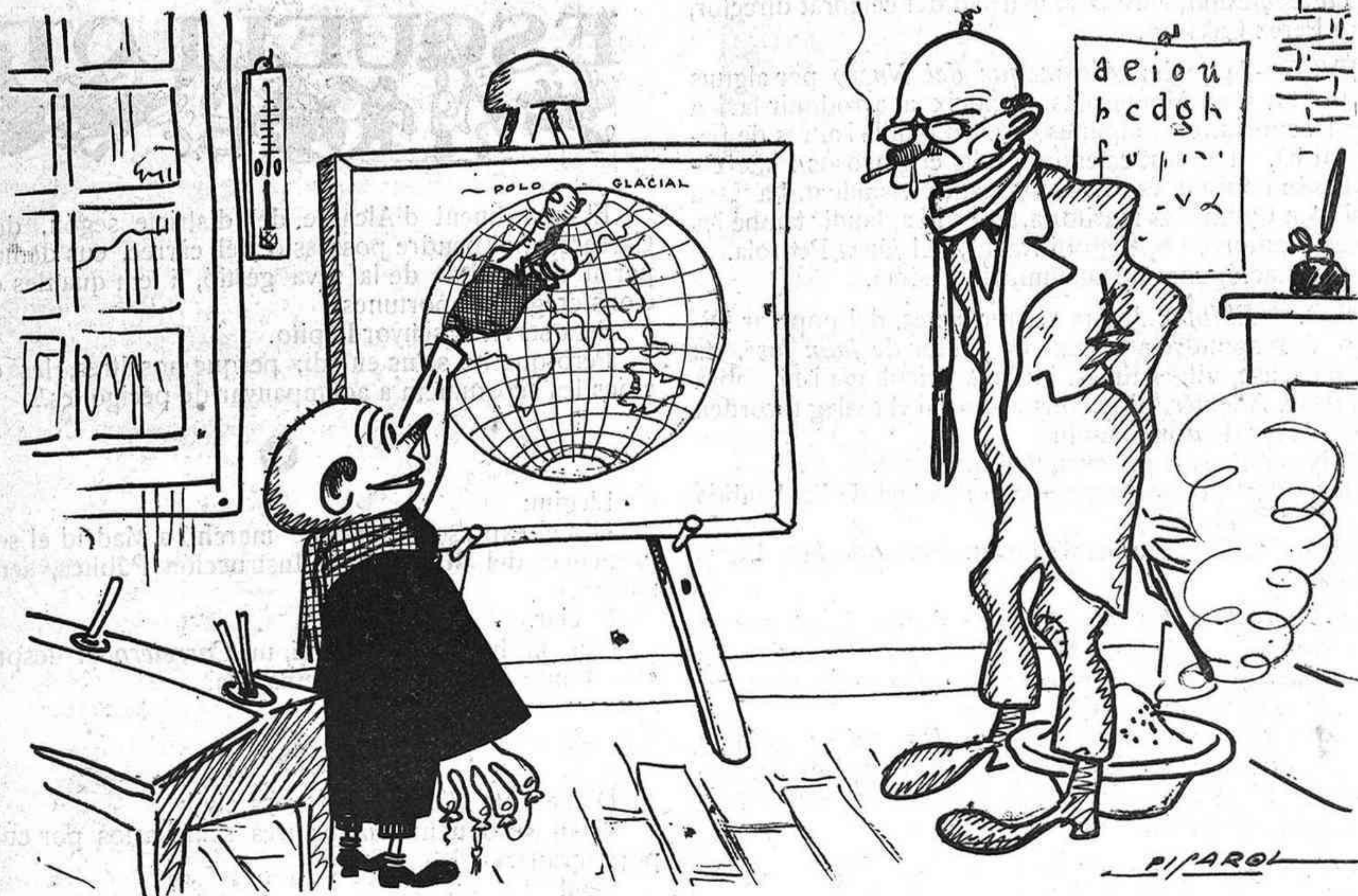
PEPIS

GLOSARI

UN NOM DESGRACIAT

Aquella dita que diu "el nom no fa la cosa" de vegades l'erra de mig a mig. Hi hà ocasions en que'l nom "fa la cosa" i la desfà i l'enreda i l'embolica que ningú

GEOGRAFIA AMB PANALLONS

—Luisito Talavera, sirvase usted indicarme donde se halla Cataluña.
 —Catalunya?... Abans era més avall, però ara és aquí a dalt de tot.

és capaç de treure'n l'entrellat. En aquests casos desditxadíssims el nom és el tot.

Và d'exemple; un exemple sempre porta més llum a l'enteniment que una dotzena d'afirmacions teòriques. El glosador tenia un amic que's deia Franc. Pobre amic, Déu l'hagi perdonat!

L'amic Franc, xicot de bona posició, estava orgullós del seu cognom: Franc=franquesa, un nom que suposava una amable qualitat; Franc=pesseta (amb el corresponent canvi), un nom que tenia un valor positiu. Però, ai!... ell no havia comptat amb tots els significats d'aqueix mot monosil·làbic tant simpàtic a primera vista.

El nostre plorat amic, havent sofert un revés de fortuna, va veure's obligat a hipotecar les finques i a fer un pensament. El pensament va ésser mirar de guanyar-se la vida. —“Què faràs, cabaç?”—va dir-se. I ell que sí, que posa un gran cafè en el lloc més cèntric de la ciutat; un cafè decorat esplèndidament, amb miralls de dalt a baix, i un devassall de llum, i cenefes d'or per les parets. Durant mesos i mesos va ésser aquell el cafè que servien millor; el cafè més concorregut, el cafè de més parroquia i... qui ho entén?... a pesar de l'èxit, l'amo s'hi va arruinar; s'hi va arruinar tant que, desesperat, va suïcidat-se.

Tota la culpa de la ruïna venia del seu nom. Naturalment que era concorregut, el cafè del nostre amic... Però tothom, després de feta la consumació, se n'anava sense pagar.

Com que a la porta hi havia un gran lletrero que deia: “Cafè de Franc”!

XARAU

Teló enlaire

PRINCIPAL. — *La cacatúa verda*, farsa en tres actes, de lata sa procedència alemanya, amb les seves situacions grotesques i trascendentals a la vegada. Es obra que's fa interessant per l'originalitat de l'argument i per l'extraordinària habilitat amb que està portada la trama. L'autor fa jugar amb molta traça una infinitat de tipus plens de realitat i molt pintorescos, els fa jugar entre dos tons, el drama i la caricatura, fins arribar al final, que és sorprenent per la seva intensitat.

El llenguatge, bastant viu.

Els actors, bé.

La presentació, regular.

LICEO. — La funció de comiat de la senyoreta Supervia ha sigut lo més sobressortint de la setmana. Va triomfar la seva veu i la seva gràcia una vegada més. La partitura del *Barbero* diuen que no va ésser escrita per tiple lleugera; sentint la nostra paisana, no sols sembla escrita per *mezzo-soprano*, sinó que sembla escrita expressament per a ella. Després va cantar la *Cavalleria* amb en Mulleras, aconseguint un altre èxit. Li desitgem molta sort en el seu viatge per terres americanes i que no se la quedin.

Els senyors Sanmarco, Betoni i Macnez feren un conjunt de *Barbero* com no s'acostuma a sentir. En Falconi, molt bé.

I ara, amb dos o tres *Parsifals* més i unes quantes *Walkyries*, acabarà una temporada que ha sigut gloriosa, sinó per altra cosa, per haver-se posat, amb tota esplendidesa i propietat, el *Parsifal*.

TÍVOLI. — Acabada la temporada de circ, havem tingut una curta serie de funcions de varietés, entre les quals sobresortiren unes representacions del Cav. Gianelli, transformista que treballa amb molta netedat.

Per a demà i demà passat, grans funcions de sarçuela i òpera espanyola: *Marina*, *La bruja*, *La traviata*, *Las dos prin-*

cesas i *La tempestad*, amb la reaparició del celebrat director, el mestre Pérez Cabrero.

NUEVO. — Ja tenim *Almanaque del Nuevo* per alguns dies. Sobre tot si en Montero es decideix a arrodonir-la i a escursar-la, suprimint-li algunes escenes inútils i altres de pesadetes. Hi hà, en aquest calendari, fulls enginyosos i interessants; i el séu conjunt és d'una simpàtica visualitat. La tasca personal d'en Quimet és meritoria, fent-s'hi aplaudir també les senyoretas Montoro, Lopetegui i Xatart, i el jóven Pedrola.

La presentació, com de costum, riquíssima.

APOLO. — *El lobo*, drama en tres actes, del popular Dicenta, no va respondre a la fama de l'autor de *Juan José*. És un *dramón* sense mitges tintes. Hi falta psicologia i hi sobra *brocha gorda*. Ademés, ni la construcció ni el diàleg recorden la manera de fer de don Joaquim.

En Rojas i demés companys, voluntariosos.

— Ahir, dijous, degué tenir lloc el benefici de l'aplaudida actriu senyora Puchol.

— Demà, dissabte, estrena de *Las mujeres apaches*, drama detectivista.

IMPERIO. — *Por los aires*, opereta dels joves autors Grau i Ferrer, per la lletra, i Montserrat, per la musica, va obtenir un bon èxit, un èxit encoratjador tan sols, doncs és obra que denota bona disposició i prou.

— Avui, divendres, estrena de *La piedra azul*, sarçuela en un acte i dos quadros, musica del mestre Calleja. I demà, dissabte, debut de la gran Meller, reina del couplet, amb repertori de cançonetes noves.

ESBART CATALÀ DE DANÇAIREES

Dissabte a la nit va celebrar-se en el local social d'aquesta entitat, la vetllada commemorativa del IV aniversari de sa fundació.

Pronunciaren paraules de lloança i d'encoratjament per l'«Esbart», i de gran amor a Catalunya, el representant de l'«Unió Catalanista» i en J. M. Francès, de l'«Unió Nacionalista Radical», llegint discursos i poesies l'Enric Nadal, representant de *Renaixement*, en Joaquim Estrems, en J. Torramadé i altres. En Timoteu Corominas, representant del «Centre Excursionista de Catalunya», historià la dança i comparà la tasca de les dues entitats que's completen i s'ajuden per a gloria de la nostra terra.

També parlà l'Aureli Capmany, director artístic de l'«Esbart», amb aquella seva gracia i naturalitat que tant li escauen i tant encisen als oients. La senyoreta Lluïsa Riera cantà una bella cançó del mestre Bosch; també cantaren els nois de la «Escola Mossèn Cinto», finalitzant la vetllada amb l'entrega d'un pergami a l'autor del projecte de l'actual senyera de l'«Esbart», en Joan Moliné. Després, els dançaires de l'«Esbart», obsequiaren a la nombrosa concurrència amb alguns ballets, que foren unànimement aplaudits.

L'«Esbart de Dançaires» és una entitat que fa una tasca molt més meritoria de lo que molts se creuen. Servar vives les dances populars catalanes i fer-nos-les conèixer amb la pulcritut, art i gracia que ells ho fan, bé mereix la decidida protecció de tots els que tinguin, per les coses de la terra, un poc d'amor i veneració.

La festa del dissabte ens fou altament simpàtica, i la recordarem amb goig.

ESQUELLOTS

El nou tinent d'Alcalde del districte segón, don Josep Carcereny, al pendre possessió del càrrec, ens demana que, per al major èxit de la seva gestió, li fem quantes observacions creguem oportunes.

Serà servit el senyor Pepito.

Però que no se'ns enfadi; porque nosaltres, les observacions les acostumem a acompanyar de pecigolles...

Llegim:

«En el expreso de anoche marchó a Madrid el secretario particular del Ministro de Instrucción Pública, senyor Carretero.»

Es clar.

Què hi havia de fer aquí, un *Carretero*, si després dels «tres toms» ja tenia tota la feina feta?

D'una nota oficial del Govern civil:

«Han sido denunciados tres semanarios por cultivar la pornografía.»

Mau!

Vol dir, senyor Governador, que això de *cul-tivar* no és una mica pornogràfic?

NOTES DE CASA.

De la casa L. Gaumont, rebérem en son dia una atenta invitació per a assistir a la projecció privada de la nova pel·lícula *La tormenta*, molt dramàtica i molt interessant.

Agraim l'atenció.

L'alcaldia ha publicat un *bando* en pro de la vida dels aucells.

Felicitem als nostres regidors, ja que, de retop, el tal document surt en defensa de la classe.

A la Casa Gran... hi hà cada *pájaro*!

Com deiem més amunt...

L'alcaldia ha fet present als ciutadans que la llei castiga als caçadors d'aucells de manifesta utilitat per a l'agricultura, i prega, de passada, que s'abstinguin de molestar als que's paren en els arbres dels passeigs i jardins.

Està molt bé, senyor Alcalde!

Es humà que s'interessi

per els pobres aucelletes,

mes, no podria privar-los

d'embrutar nostres berrets?

Diumenge va celebrar-se amb gran pompa el banquet anyal de la «Asociación de la Prensa Diaria»

Al àpet, en el qual s'hi vessà molt xampany, doncs era qüestió de reventar-se part dels rendiments de la funció del «Liceo», hi assistiren totes les autoritats.

Els que no hi varen concórrer, segons tenim entès, foren els modestos artistes, comparses, coristes, etc., que prengueren part, generosament, en la citada funció benèfica.

Dença que'l senyor Pich és primer tinent d'Alcalde, no para de rebre visites.

Una de les més gracioses ha sigut, sens dubte, la que li feu el president de la «Lliga de Taverners», de la barriada de Sans, per a pregar-li que s'impedeixi la venda ambulant de vi i, de passada, fer-li present que al carrer d'en Riego hi hà moltes canals que aboquen l'aigua al carrer.

Que faci les dues indicacions la mateixa persona i aquesta sigui la del president d'una lliga de taverners, és d'una ingenuïtat encantadora!...

Que no's vengui vi al carrer
i evitar que's llensi l'aigua...
Per Déu, senyors taverners,
que ensenyeu massa la trampa!...

En Santiago Rusiñol continuà estalonant-se en el camí dels èxits.

Ara acaba d'obtenir-ne un altre de gran i sorollós amb motiu de l'estrena de *La Virgen del Mar*, al «Teatro de la Princesa», de Madrid.

Tots els diaris d'allí li prodiguen elogis i felicitacions. Una carinyosa abraçada a l'estimat amic pel seu nou triomf.

Els lladregots tornen a fer de les seves, a Barcelona. En poc temps han sigut saquejades tres rellotgeries i una casa de Banca, situades en llocs ben centrats i concorreguts. Aquestes parelles d'homes que, embolicats amb una capa negra, se passegen amunt i avall per les aceres, fent nosa als transeunts o tirant *requiebros* a les *transeuntes*, sab el senyor Andrade per a què hi són?

Si ell no ho sab, ja li direm,
cercant-ho no s'incomodi;
hi són per empaità obrers,
i per *secuestrar* periòdics.

Per a corregir certs abusos que's vénen observant en el servei de cotxes de l'Ajuntament, va ordenar-se que les demandes les havien de fer els regidors, comptant amb la firma de l'Alcalde.

I els primers que, per ignorar-la, foren víctimes d'aquesta ordre, al demanar cotxe i respondre'ls-hi el representant de la companyia concessionaria de aquest servei que no'n hi havia de fets, van posar-se més tivats que en Fivaller davant d'en Ferràn d'Antequera.

I no n'hi havia per a tant.

Que hi hà regidors que usen i abusen del cotxe per allò de paga tu o pagaré jo, quantes te'n menjaries, és cosa ja tan vella com l'anar a peu.

Els quintos de *cuota*, allistats a l'artilleria de plaça, tenen que pujar cada dia a Montjuic per a fer l'exercici i pràctiques de canó.

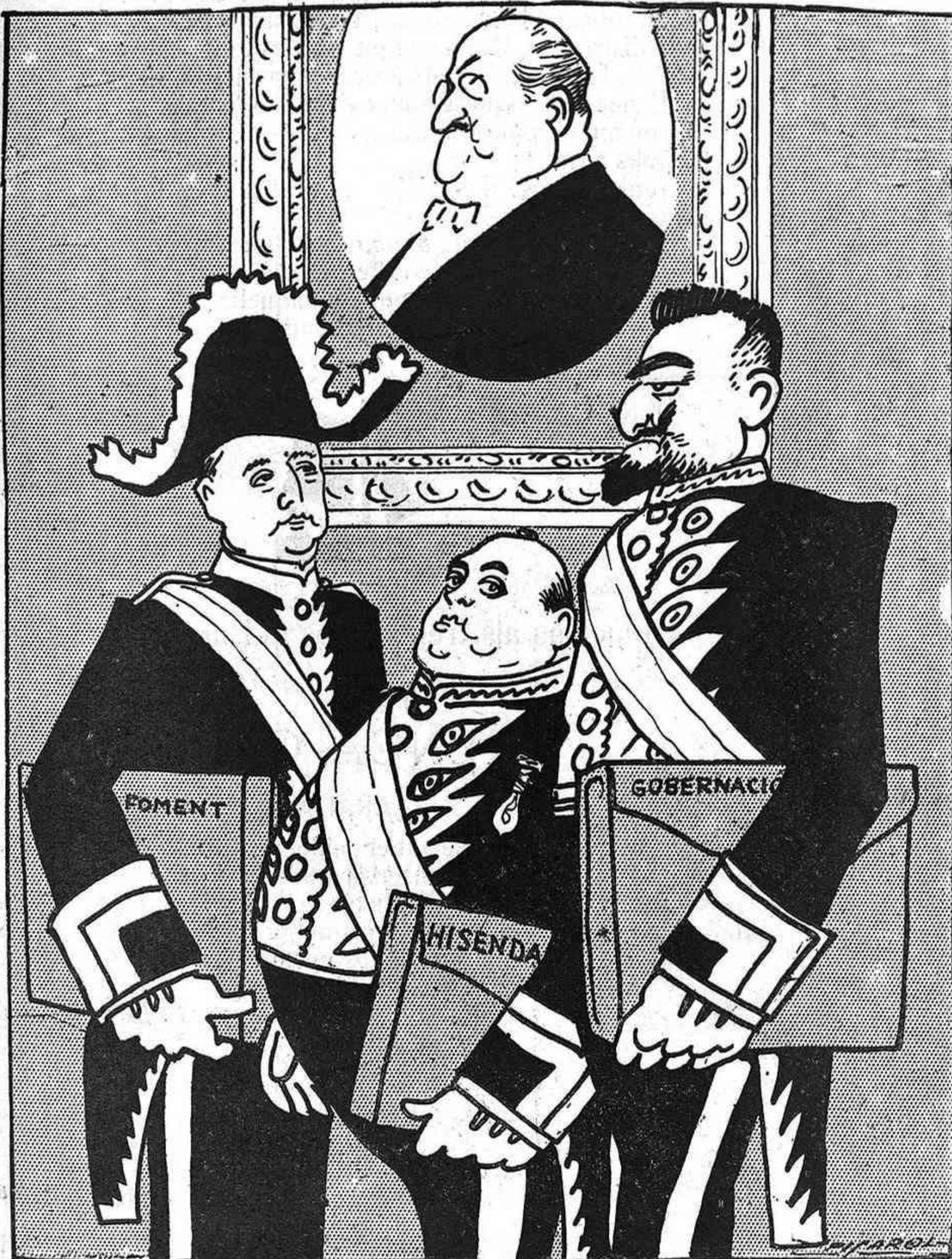
A l'arribar allí els repton, si no porten les sabates enllustrades.

Un conegut industrial ha fabricat unes capcetes, molt bufones, de llustre, per a ús dels mosquits-quintos.

En comptes de dir-se'n «Crema Dandy» se'n dirà «Crema de cuota».

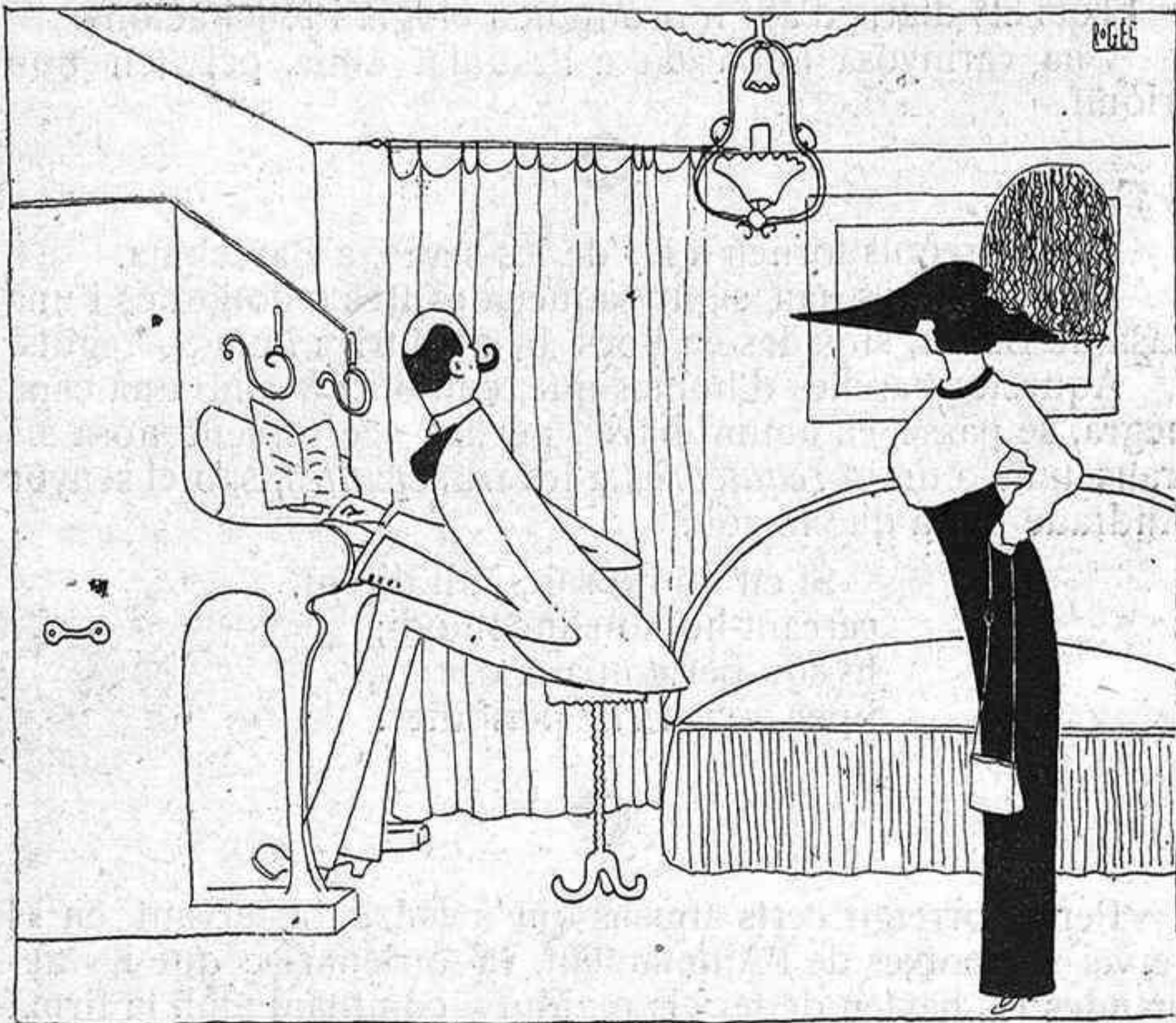
En el banquet organitzat pels amics d'en Gual, per a que aquest dongués detalls de l'*Auditorium* que projecta establir en el teatre que fou del «Círcol de Propietaris de Gracia», el senyor Iglesias, després d'oferir immediatament una obra seva, va doldre's de que no tots els autors haguessin respost amb entusiasme al requeriment del senyor Gual.

No s'impacienti l'Iglesias
que, salvant la qualitat,
d'autors i obres sort que'n vulgui!
Si de públic n'hi hagués tant,
ja és segur que a la taquilla
no hi hauria entrades mai.

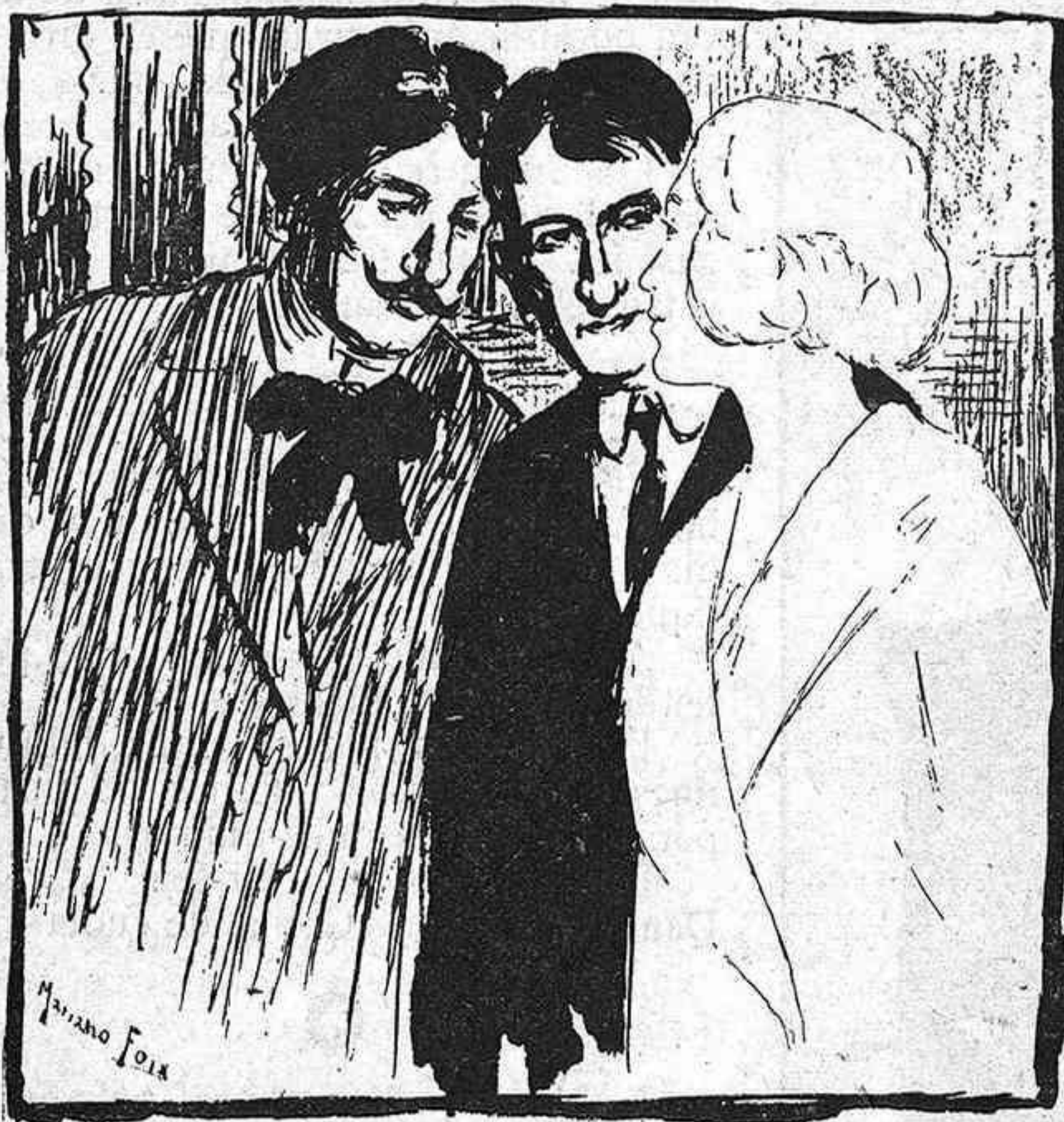

GOVERN MUNICIPAL

—Els ministres de don Alejandro.

—Cuita, maco... Toca un troç de la Consagració del Graal...
 —La Consagració?... Ja sé perque t'agrada tant: perque ets de l'Hostia.

—Aquí on me veuen, tinc tractes amb un Conde que em passa vint duros cada mes.
 —Eh, quina diplomacia gasta per dir-te que és dependenta d'«El Siglo»!...

El senyor Vidal i Valls, tinent d'Alcalde del districte tercer, està empenyat en suprimir les castanyeres.
 Esperem que sortirà amb la seva.
 Les castanyeres rai, aviat seràn fòra. Lo difícil serà que arribi a suprimir les castanyes.

L'Ajuntament ha acordat gastar unes quantes mils pesetes per al pròxim Carnaval.
 I l'entarugat de la Rambla?

—Vergonya! Vergonya!!—exclamava un ciutadà, a l'enterrar-se'n.

I un altre ciutadà responia:

—Per això es volen posar *careta*, els nostres administradors... Per a tapar-se la poca que'ls queda.

Molt d'ull amb la triquinosil!

En aquesta època en que's consum tant de tocino, és qüestió de donar el crit d'alerta; i precisament ara, que sembla que la terrible enfermetat dels garrins s'està propagant a les persones que és un gust.

Molt compte, doncs, amb certs tocinos de dubtosa procedencia.

Recordin que ja ho diu la dita: «De porc i de senyor se n'ha de venir de mena».

«Senyor-i senyora pel ball!»...

Ja hi tornem a ésser!

Els balls de disfresces que tenen lloc a la nit dels dissabtes d'aquesta temporada, són el prelude del Carnaval.

Simultàniament amb aquestes manifestacions de la ballaruga disfregada, han aparegut per les cantonades els cartells anunciadors de les grans festes carnavalesques de Niza.

Festes que aquest any es tracta d'emular a Barcelona, reanimant el pobre Carnestoltes que va morir de fàstic ja fa molts anys.

Amb aquest fi s'inicién projectes i es formen comissions.

Que *Momo* les enllumeni,
 i, si pensen fer barrila,
 que no sigui com aquella
 de la «gatzara continua».

Solucions als trenca-caps del número 1830

Endevinalla, *La mà*.

TRENCA-CAPS

XARADA

Netejant el galliner
 vareig observar que un *hu*
 an el *tot* esbatussava,
 i, sens dir res a ningú,
 com que la *dos* m'empaitava,
 vaig tancar-me ben segü.

P. Utset i Turró

ANAGRAMA

El meu *total* sempre deia
 que la *tot* és de les fruites
 que no sol fer gens de mal,
 mentres-siga ben madura.

R. Campins

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Mariano Golobardas **AL MARGEN DE LA VIDA** Un tomo: Ptas. 3

Pfo Baroja **EL MAYORAZGO DE LABRAZ** Un tomo: Ptas. 1

Felipe Trigo **EL PAPÁ DE LAS BELLEZAS** Un tomo: Ptas. 3'50

P. RIGAU y DR. I. BETANCOUR

**LA OBRA
DEL FILÓSOFO ESPAÑOL
DIEGO RUIZ**

PTAS. 2'50

LEÓN DUGUIT

**LAS TRANSFORMACIONES GENERALES DEL
DERECHO PRIVADO**

DESDE EL CÓDIGO DE NAPOLEÓN

Traducción de C. G. Posada :: Un tomo: Ptas. 3'50

OBRA NOVA

SANTIAGO RUSIÑOL

L'HOMENATGE

PREU 1 PESSETA

**DICCIONARI
CATALÀ - CASTELLÀ
&
CASTELLÀ - CATALÀ**

COMPOST EN PRESENCIA DELS DICCIONARIS PUBLICATS FINS
AL DIA I DE LES PRINCIPALS OBRES LITERARIES I FILOLÒGI-
QUES CATALANES, ESPECIALMENT LES D'EN POMPEU FABRA,
I ENRIQUIT AMB ALGUNS MILERS DE MOTS QUE ENCARA NO
S'HAVIEN CATALOGAT,

PER

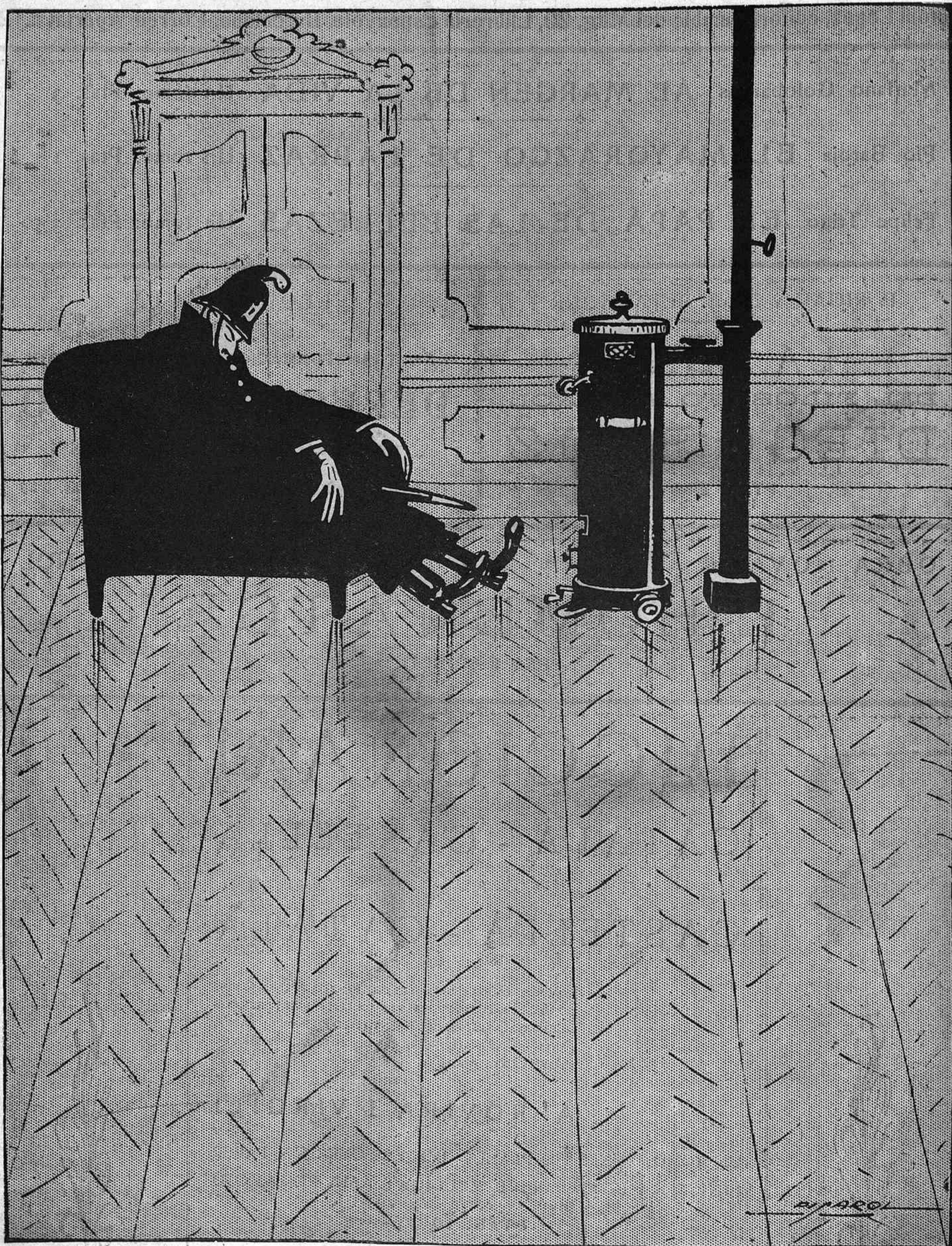
A. ROVIRA I VIRGILI

UN TOMO D UNES 900 PLANES, IMPRÉS SOBRE UN PAPER
FINISSIM I INTRASPARENT, RELIGAT AMB PEGAMOID

PTAS. 10

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obrés, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

LA TRANQUILITAT A BARCELONA

CREU